

Colloquium op 22 juni - toespraak van Karine Lalieux, minister van Maatschappelijke Integratie, belast met Armoedebestrijding

Dames en heren,

Het is mij een eer en genoegen om hier vandaag samen met jullie deel te nemen aan dit colloquium over een essentieel thema. Hoe kunnen we de strijd tegen armoede combineren met een rechtvaardige transitie? Dit is een belangrijke vraag voor vandaag en morgen, waarbij beide doelstellingen elkaar niet in de weg staan, maar elkaar net aanvullen.

De transitie omvat verschillende aspecten, die jullie hier vandaag bespreken: de strijd tegen de klimaatverandering, waaronder de toegang tot duurzame consumptie en voeding, de mensenrechten in de brede zin van het woord en de rechten van werknemers, het juiste gebruik van overheidsmiddelen, de strijd tegen de non-take-up van rechten, de uitdagingen van de digitalisering en, last but not least, de deelname van iedereen aan deze grote maatschappelijke veranderingen.

De acties die ik onderneem als minister belast met armoedebestrijding hebben betrekking op al deze dimensies. Om deze middagsessie te openen en als inleiding op de onderwerpen die jullie zullen behandelen, wil ik graag een paar gedachten met jullie delen.

Ik heb de boodschap gehoord van Bea Cantillon en Marek Hudon, de covoorzitters van het Hoog Comité voor een rechtvaardige transitie, dat is opgericht door mijn collega Zakia Khattabi. De balans tussen de transitie en sociale rechtvaardigheid vereist onze volledige aandacht. We moeten altijd oog hebben voor de sociale dimensie, die de basis vormt van mijn beleid, zonder onze inspanningen om de klimaatdoelstellingen te bereiken af te remmen. De tweeledige aanpak die voor dit colloquium is gekozen, toont hoe het moet en zou systematisch moeten worden toegepast.

Wat de sociale rechtvaardigheid betreft, is de strijd tegen de non-take-up van rechten, die u straks zal bespreken, al lang een prioriteit voor mij. Omdat we niet kunnen accepteren dat burgers van hun rechten verstoken blijven omdat ze er niet van op de hoogte zijn of niet de middelen hebben om er gebruik van te maken. De non-take-up van rechten heeft niet alleen gevolgen voor de burgers zelf, maar tast ook de geloofwaardigheid van onze instellingen en ons beleid aan. Een systeem van sociale bescherming werkt alleen als alle burgers er daadwerkelijk gebruik van kunnen maken. En als een recht wettelijk is verankerd, is het onze plicht ervoor te zorgen dat iedereen dit recht kan doen gelden.

Ik wil daarom de initiatieven voortzetten die zijn genomen om mensen te helpen zich hun sociale rechten toe te eigenen en ik zal actie blijven ondernemen met betrekking tot de verschillende aspecten van de non-take-up. Zo lopen er al een aantal projecten, waarbij met name het RIZIV en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid betrokken zijn, om de automatisering van de toegang tot de verhoogde tegemoetkoming, die op zijn beurt toegang geeft tot andere afgeleide rechten, te verbeteren.

In de prioriteiten van het armoedeplan werd ook een non-take-upprogramma opgenomen, dat de volgende maatregelen omvat: het kruisen van gegevens tussen de FOD Financiën en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, zodat op het aanslagbiljet kennisgevingen kunnen worden gedaan over de bestaande rechten indien het inkomen ontoereikend is. Voor elke overheidsdienst onderzoeken of de doelgroepen van alle rechten en maatregelen bereikt worden. En in de bestuursovereenkomsten maatregelen opnemen om de take-up van deze rechten en maatregelen te verhogen.

Daarnaast starten we binnenkort een onderzoek om de toegang tot sociale rechten te verbeteren op basis van concrete actieplannen. De nadruk zal liggen op het recht op maatschappelijke integratie (in het bijzonder het leefloon) en de afgeleide rechten, die verbonden zijn aan een specifiek statuut. Ik zal zeker rekening houden met de conclusies van deze studie, en de aanbevelingen uitvoeren in samenwerking met de OCMW's.

Als we over de non-take-up van rechten praten, dan moeten we het natuurlijk ook hebben over de digitalisering van onze samenleving. Digitale tools bieden oplossingen die ons leven makkelijker kunnen maken. Op voorwaarde echter dat iedereen de kennis en middelen heeft om er gebruik van te maken. Verschillende organisaties trekken daarom aan de alarmbel. We hebben geluisterd naar hun boodschap en een ambitieus plan uitgewerkt.

Met de middelen van het Europees herstel- en veerkrachtplan zijn de eerste "E-inclusion for Belgium"-projecten opgestart in de OCMW's, voor een totaalbedrag van bijna 6 miljoen euro. Het doel is de digitale skills te verbeteren van mensen in armoede, personen met een handicap en andere groepen die kwetsbaar zijn voor digitale uitsluiting. En om de kennis en vaardigheden te versterken van de maatschappelijk werkers, die de online aanvragen moeten verwerken en digitale ondersteuning moeten bieden.

Dit jaar wordt een extra budget vrijgemaakt voor een totaal bedrag van 12 miljoen euro over de periode 2022-2023 om een nieuwe projectoproep voor de OCMW's te herlanceren. Tegelijkertijd zal een andere projectoproep voor andere sociale organisaties zoals vzw's, ngo's, enz. worden gelanceerd met een enveloppe van 4 miljoen euro. Ook hier met het doel projecten op te starten of uit te breiden die gericht zijn op het versterken van de digitale vaardigheden van hulpbehoevenden én hulpverleners. Het gaat hier natuurlijk om concrete acties.

De inspanningen om de digitale kloof te verkleinen beperken zich uiteraard niet tot het organiseren van projectoproepen. Om een blijvende bijdrage te leveren op het gebied van digitale inclusie, zal het Digilab van de POD Maatschappelijke Integratie, dat onder mijn impuls is opgericht, zich verder ontwikkelen tot een federaal kenniscentrum. Hun opdracht bestaat erin om kennis op te bouwen, te integreren en door te geven om overheden, organisaties, bedrijven en het grote publiek te helpen beter om te gaan met de verschillende aspecten van de digitale inclusie.

Naar analogie met de manier waarop het federaal plan ter bestrijding van armoede en ongelijkheid tot stand is gekomen, zal ik ook hier actief samenwerken met mijn collega-ministers en staatssecretarissen, zodat iedereen vanuit zijn eigen beleidsdomein actie kan blijven ondernemen rond digitale inclusie. Digitale inclusie kan immers alleen worden bereikt door samen te werken.

Tot slot wijst u op het belang om alle armoede-organisaties hierbij te betrekken. Dat is voor mij een absolute noodzaak. Meer nog, alle acties die ik onderneem, vertrekken vanuit dit idee.

Zowel bij de opstelling van het armoedeplan als bij de uitvoering ervan, wou ik alle spelers erbij betrekken, waaronder natuurlijk het Steunpunt tot bestrijding van armoede, dat ons vandaag heeft samengebracht.

En die betrokkenheid is niet voor de schijn, integendeel. Armoede moet worden aangepakt met de hulp van degenen die weten wat het is om arm te zijn. Met de actoren op het terrein, met ervaringsdeskundigen. En ik wil nog een stap verder gaan.

Zoals u weet, dien ik een wetsontwerp in dat bepaalt dat elke toekomstige federale regering een plan voor armoedebestrijding moet hebben. Omdat de strijd tegen armoede een volgehouden aanpak vergt. In dit wetsontwerp wou ik het belang bevestigen van de rol van onze partners bij het

implementeren en monitoren van de toekomstige plannen. En ik wilde ook het principe van participatie verankeren, door middel van de dialoog die zal worden gevoerd met het platform tegen armoede. Het wetsontwerp is recent goedgekeurd door de ministerraad en ik zal het zeer binnenkort in het Parlement verdedigen. Deze participatie in de strijd tegen armoede is voor mij essentieel. Hier en nu, maar ook op lange termijn.

België neemt binnenkort het voorzitterschap van de Europese Unie over. Ook in deze context investeer ik in gesprekken met de sector om dit belangrijke moment voor te bereiden.

Het Belgische voorzitterschap van de Europese Raad zal onze laatste kans zijn om te proberen de agenda van de toekomstige Europese legislatuur te beïnvloeden, en ik wil dat die zo sociaal mogelijk wordt. Ik wil in dit verband de nadruk leggen op het versterken van de maatregelen die nodig zijn om de doelstellingen van de pijlers van de Europese sociale rechten te bereiken.

In het kader hiervan zullen verschillende evenementen worden georganiseerd: een conferentie over het minimuminkomen, over dakloosheid en over de digitale kloof. Dit zijn belangrijke momenten waarop we onze ervaringen kunnen uitwisselen, maar ook onze sociale prioriteiten op de agenda kunnen zetten, zoals ik daarnet zei.

Dames en heren, beste vrienden, in het licht van wat ik u allemaal heb verteld, zal u begrijpen dat ik zeer geïnteresseerd ben in de conclusies die uit uw werk naar voren zullen komen. Ik wil het Steunpunt tot bestrijding van armoede en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling ook bedanken voor dit prachtige initiatief.

Wees gerust, ik zal tot de laatste dag van deze regeerperiode samen met jullie blijven strijden tegen armoede. Omdat armoede niet ophoudt wanneer er verkiezingen zijn. Ik heb jullie hulp nodig, en het werk dat jullie vandaag verrichten zal ons gezamenlijke engagement kracht bijzetten. Bedankt en veel succes!